

HOÀN THIỆN CHÍNH SÁCH TÀI SẢN TRÍ TUỆ:

“Lá chắn” bảo vệ doanh nghiệp Việt trên thị trường toàn cầu

Trong bối cảnh hội nhập sâu rộng, quyền sở hữu trí tuệ đang trở thành yếu tố quan trọng quyết định năng lực cạnh tranh, uy tín thương hiệu và sự phát triển bền vững của doanh nghiệp.

[YẾN NHUNG thực hiện]

Đây là chia sẻ của luật sư Phùng Quang Cường, Luật sư thành viên VPLS NHQuang & Cộng sự, Hoà giải viên Trung tâm Hòa giải thương mại Quốc tế Việt Nam (VICMC) với Diễn đàn Doanh nghiệp.

- Theo ông, việc đăng ký và bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ mang lại những lợi ích cụ thể nào đối với doanh nghiệp và cá nhân, đặc biệt trong việc nâng cao năng lực cạnh tranh và giá trị thương hiệu?

Trước hết, quyền sở hữu trí tuệ là khái niệm rộng, hiểu theo quy định của Luật Sở hữu trí tuệ thì quyền sở hữu trí tuệ là một quyền tài sản gồm Quyền tác giả và quyền liên quan đến quyền tác giả (như cuộc biểu diễn, bản ghi âm, ghi hình, chương trình phát sóng, tín hiệu vệ tinh mang chương trình được mã hóa); Quyền sở hữu công nghiệp (nhãn hiệu, kiểu dáng công nghiệp, sáng chế, tên thương mại, chỉ dẫn địa lý, bí mật kinh doanh, thiết kế bố trí mạch tích hợp); và Quyền đối với giống cây trồng.

Thực tế, việc đăng ký và bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ nêu trên mang lại nhiều lợi ích cho các cá nhân và doanh nghiệp, ví dụ như được ghi nhận là 1 tài sản để được góp vốn doanh nghiệp theo quy định của Luật Doanh nghiệp. Đồng thời, mang lại lợi ích kinh tế cho chủ sở hữu (thương mại hóa) sau khi đã đăng ký và được cấp văn bằng bảo hộ. Cá nhân, doanh nghiệp có thể thương mại hóa tài sản trí tuệ của mình thông qua các hợp đồng chuyển giao quyền sở hữu trí tuệ (chuyển nhượng quyền sở hữu công nghiệp, chuyển giao quyền sử dụng...) hoặc giao dịch nhượng quyền thương mại...

Bên cạnh đó, giúp nâng cao

năng lực cạnh tranh trong hoạt động sản xuất, kinh doanh dựa trên phạm vi bảo hộ tài sản trí tuệ, doanh nghiệp được độc quyền sử dụng tài sản trí tuệ đó trong một khoảng thời gian và phạm vi nhất định, tạo vị thế cạnh tranh cho doanh nghiệp trên thị trường. Đơn giản có thể

[Được sự chỉ đạo của VCCI, Tạp chí Diễn đàn Doanh nghiệp phối hợp với các đơn vị liên quan tổ chức chương trình Diễn đàn “Hoàn thiện chính sách tài sản trí tuệ - Động lực cho doanh nghiệp đổi mới sáng tạo”.

Thời gian: 13:30 - 17:00, thứ Ba, ngày 26/8/2025

Địa điểm: Lầu 10 - Hội trường VCCI-HCM, số 171 Võ Thị Sáu, phường Xuân Hoà, TP Hồ Chí Minh.]

kinh doanh khi doanh nghiệp thấy được ích lợi của công tác bảo hộ tài sản trí tuệ thì sẽ tiếp tục đầu tư cho các hoạt động sáng tạo để hình thành và phát triển tài sản trí tuệ.

- Theo ông, đâu là những nguyên nhân chính khiến tỷ lệ đăng ký sở hữu trí tuệ ở Việt Nam còn hạn chế hoặc chưa được khai thác hiệu quả?

Tôi cho rằng, có nhiều nguyên nhân dẫn đến thực trạng này. Trước hết, nhận thức của không ít doanh nghiệp về tầm quan trọng của việc bảo hộ sở hữu trí tuệ vẫn còn hạn chế. Bên cạnh đó, thủ tục đăng ký bảo hộ trên thực tế mất khá nhiều thời gian.

Theo Điều 119 Luật Sở hữu trí tuệ 2005 (được sửa đổi bổ sung năm 2009, 2019, 2022), thời gian thẩm định nội dung là không quá 18 tháng đối với sáng chế, không quá 09 tháng đối với nhãn hiệu hay không quá 07 tháng đối với kiểu dáng công nghiệp, kể từ ngày công bố đơn. Tuy nhiên trên thực tế, thời gian thẩm định nội dung có thể bị kéo dài thêm so với luật định từ 06 đến 12 tháng, thậm chí đến 2-3 năm.

- Ông đánh giá ra sao về thực trạng bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ ở Việt Nam hiện nay và nguyên nhân chính nào dẫn đến tình trạng vi phạm quyền sở hữu trí tuệ vẫn diễn ra phổ biến?

Có thể thấy, doanh nghiệp hiện nay mới chú trọng vào

đăng ký nhãn hiệu. Theo các báo cáo, số lượng đơn đăng ký nhãn hiệu quốc gia do người Việt Nam nộp tăng dần kể từ năm 2021 là 44.638 đơn và đạt mức 51.363 đơn đăng ký vào năm 2024.

Tuy nhiên, số lượng bằng sáng chế đăng ký bảo hộ ở Việt Nam chưa cao. Theo thống kê của Cục Sở hữu trí tuệ, số lượng đơn đăng ký sáng chế do người Việt Nam nộp luôn thấp hơn nhiều so với số lượng đơn đăng ký sáng chế do người nước ngoài nộp. Điển hình vào năm 2024 số lượng đơn đăng ký sáng chế do người Việt Nam nộp là 1226 đơn trong khi số lượng đơn đăng ký sáng chế do người nước ngoài nộp là 8678 đơn (thấp hơn 7,7 lần).

Tình trạng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ vẫn diễn ra, đặc biệt là trên các sàn thương mại điện tử, như sản xuất hàng giả, hàng nhái có sử dụng các thiết kế, nhãn hiệu, logo của các doanh nghiệp khác.

Nguyên nhân đến từ việc nhiều doanh nghiệp chưa quan tâm đúng mức tới bảo hộ sở hữu trí tuệ, trong khi các hành vi vi phạm ngày càng tinh vi, khó kiểm soát, nhất là trên môi trường mạng. Việc xác định danh tính của các cá nhân, tổ chức có hành vi vi phạm cũng gặp nhiều khó khăn.

Ngoài ra, một số chế tài xử lý hành vi vi phạm trong lĩnh vực sở hữu công nghiệp chưa thực sự mang tính răn đe. Ví dụ đối

với các hành vi xâm phạm quyền đối với sáng chế, giải pháp hữu ích, thiết kế bố trí, nhãn hiệu, chỉ dẫn địa lý, tên thương mại,... thì mức phạt tiền tối đa chỉ là 250.000.000 đồng đối với cá nhân và 500.000.000 đồng đối với tổ chức theo Nghị định 99/2013/NĐ-CP, được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định 126/2021/NĐ-CP, Nghị định 46/2024/NĐ-CP.

- Ông có khuyến nghị, đề xuất gì để nâng cao hiệu quả thực thi pháp luật và ý thức tuân thủ trong lĩnh vực bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ?

Tôi cho rằng, trước hết, hệ thống pháp luật cần được rà soát, cập nhật và bổ sung theo hướng tiệm cận chuẩn mực quốc tế, khắc phục những bất cập trong quy định về thời gian thẩm định đơn, quy trình đăng ký và thủ tục hành chính. Các chế tài xử lý vi phạm quyền sở hữu trí tuệ cần được hoàn thiện theo hướng tăng tính răn đe.

Về phía cá nhân, doanh nghiệp, cần chú trọng, đầu tư hơn vào việc xây dựng thương hiệu, hình ảnh và tiến hành đăng ký bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ. Đồng thời, xây dựng các biện pháp quản trị tài sản trí tuệ trong hoạt động sản xuất kinh doanh, bao gồm đăng ký bảo hộ, quy trình về kiểm soát chất lượng, sử dụng hình ảnh thương hiệu, đầu tư công nghệ để phòng chống các hành vi giả mạo nhãn hiệu. Đặc biệt là xây dựng các biện pháp theo dõi, phát hiện các hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ để kịp thời áp dụng các biện pháp pháp lý phù hợp.

Trong quá trình đăng ký bảo hộ và quản trị tài sản trí tuệ, doanh nghiệp có thể tìm kiếm sự hỗ trợ, tư vấn về mặt pháp lý từ các chuyên gia trong lĩnh vực sở hữu trí tuệ để giải pháp phù hợp và hiệu quả. Khi phát hiện các trường hợp xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ của mình, các cá nhân, doanh nghiệp cần nhanh chóng thực hiện các biện pháp pháp lý để chấm dứt hành vi vi phạm và kiện đòi quyền bồi thường đối với lợi ích bị xâm phạm.

- Trân trọng cảm ơn ông!

